СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 207. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 5-го вересня 1940. No. 207. Jersey City, N. J., Thursday, September 5, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАВВАГИ ДО ВИМІНИ КОНТР-ТОРПЕДОВЦІВ

ВАШИНГТОН. — Офіційні кола подали до відома, що виміну 50 контрторпедовців за бази в західній гемісфері, не треба уважати актом війни. Америка тою виміною не думає нікого провокувати до війни. Америка цю виміну довершила тому, бо це була добра трансакція і за ці перестарілі контрторпедовці Америка дістала знаменитну нагороду, себто бази, які були для неї дуже потрібні.

Ця виміна викликала серед американської суспільности широкий відгомін. Бо про цю справу американські ґазети писали багато вже передтим, висказуючись за, або проти. І тепер ґазети відразу висказали свої думки в цій справі. Більшість із них цілковито одобрює цю виміну, та каже, що ці перестарілі контрторпедовці, яких американська фльота вже не хотіла уживати через їх немодність, повернули вповні видатки витрачені на їх будову. Бази, віддані Англією Америці простягаються на просторі 4,600 миль і вони так добре розположені, що зроблять Америку і цілу західню півкулю майже не до здобуття. Проте деякі газети, серед них сейнтлуїська „Повст Диспеч" назвала цю виміну „актом війни".

Вендел Вилкі, республиканський президентський кандидат, також у засаді одобрив виміну, тільки скритикував Рузвелта за те, що поступав у цій справі таємничо, по „диктаторськи" і не запитав про це думки конґресу, а поставив конґрес перед доконаний факт.

ҐВАРАНТІЇ АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Великою перешкодою в довершенні виміни 50 контрторпедовців за бази було це, що американські офіційні кола не були певні, чи, на випадок прогри Англії, ті самі контрторпедовці не будуть обернені проти Америки, як деякі французькі воєнні кораблі були обернені проти Англії. Щоб задовольнити Америку англійський уряд через амбасадора Лотіена в Вашингтоні дав запевнення, що англійська фльота ніколи не піддасться Німеччині, а навіть ніколи не буде поповнювати „самогубства", тільки на випадок окупації Англії приплине до західньої гемісфери і скріпить у той спосіб американську фльоту.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ДИПЛЬОМАТ ПРОТИ УРЯДУ В ВІШІ.

ВАШИНҐТОН. — Економічний радник французької амбасади в Вашинґтоні, Моріс Ґаро Домбасл, заявив, що він виступає з чинної дипльоматичної служби, бо не хоче далі служити французькому урядові в Віші, який є під диктатом німців. Цей уряд у Віші завізвав Домбасля вертати домів. Він відповів, що волить оставатись поза границями Франції і співпрацювати з тими французькими силами, що боряться проти німців, ніж підчинятись диктатові ворога.

ЗАМОВЛЕННЯ АНГЛІЇ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Від вибуху війни Англія закупила в Америці ріжних продуктів на два біліони долярів. Серед закупок найвищу позицію займають літаки, бо 1,200 міліонів.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВІ ЛІТАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Тайна поліція, яка має за завдання стерегти особи президента, заборонила президентові удаватись літаком у ріжні місця краю. При помочи літака президент міґби далеко скорше і лекше відвідати ріжні місця, чи то в цілі виборчої кампанії, чи в цілі оглядин збройних пунктів, але зате наразивсяб на якусь катастрофу, до чого тайна поліція не хоче допустити.

ВИГЛЯДИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії доносить, що на випадок прогри Англії і загрози війни Америки з Німеччиною маленька більшість людей волілаб мати президента Рузвелта в Білім Домі, ніж Вилкого. На сто американців за Рузвелта висказалось 52, а за Вилкого 48.

ВАЛАС ЗА РЕЄСТРАЦІЮ МАЙНА.

ДІ КАЛБ (Ілиной). — Кандидат на заступника президента з боку Демократичної Партії, Генрі Валас, виголосив промову і сказав, що він одобрює законодавство, на основі якого уряд дістав би право підчинити під свій заряд фабрики та інші заведення, потрібні для збросння краю. Бо коли фабрики не хотілиб, чи не моглиб співпрацювати в напрямку збросння, то до цього мусів би змусити їх уряд.

КНУДСЕН ЗРЕЗИГНУВАВ З ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС КОМПАНІ.

НЮ ЙОРК. — Вилием Кнудсен, дотеперішний голова Дженерал Моторс Ко. зрезигнував зо свойого становища тому, бо президент назначив його членом ради в справах національної оборони і цей новий обовязок перешкаджав йому в виконуванні обовязків голови Дженерал Моторс. Тепер менше буде закидів, що він односторонний, коли йде про контракти виробу зброї з ріжними фабриками.

ВИМІНА КОНТРТОРПЕДОВЦІВ ЗА БАЗИ

Президент Рузвелт повідомив конгрес, що він прийшов до умови з Англією відносно 50 перестарілих контрторпедовців і віддав їх Англії за відступлення на протяг 99 літ Америці воєнних баз в англійських посілостях на західній півкулі. Ті бази простягаються на просторі 4,500 миль й лежать на Новій Фунляндії, Бермуді, Багамах, Джамейці, Санта Лучії, Трінідаді та Антиґві. Ці бази є для Америки величезної ваги. З другого боку 50 контрторпедовців, які дістане від Америки Англія, також в теперішню пору придадуться останній. Перед журналістами президент заявив, що треба сподіватись у короткому часі дальших вимін. Одначе президент не сказав яких саме вимін, а навіть перестеріг журналістів, щоб не пробували вгадувати, бо певно помиляться. Про цю виміну Рузвелт сказав, що це дуже важне і корисне довершення і його можна порівняти до купна від Франції Луїзіяни в 1803 р. Внаслідок цього купна Америка відзискала контролю над плавбою ріки Місісипі.

ДЖЕКСОН ПРО ВИМІНУ

Головний прокуратор Джексон повідомив президента перед довершенням купна, що коли судити справу виміни з чисто правного боку, то президент має подостатком законних прав, щоб довершити цього з власної волі, не шукаючи одобрення конгресу. Бо ці контрторпедовці були зроблені ще в часі минулої війни, стояли довгий час нечинні і тепер були виміняні за бази, яких Америці дуже потрібно. Зате Джексон заявив, що президент без одобрення конгресу не може сам продавати Англії найновіщих моторових воєнних лодок, які саме тепер виробляють для армії фабрики.

ЗАЛІЗНА ҐВАРДІЯ ХОТІЛА ДОВЕСТИ ДО ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ В РУМУНІЇ

В цілій Румунії панує велике напруження і незадоволення з приводу нового поділу краю. Але що саме діється, тяжко сказати. Мабуть є так, що фашистівська Залізна Ґвардія плянувала захопити в краю цілковито владу у свої руки шляхом державного перевороту. Був плянований напад на королівську палату, чи може й атентат на короля, хоч зізнано, що стріли, що їх віддано перед королівською палатою з боку трьох членів Залізної Ґвардії, мали ніби бути тільки протестом проти політики уряду. Але це виглядає дещо інакше, коли мати на увазі, що дві інші групи Залізної Ґвардії намагались захопити радіову стацію та телефонічну централю. Заарештовані члени Ґвардії подали далі, що вони не задоволені особливо з того, що в уряді, що веде таку зау політику, є міністрами теж два члени Залізної Ґвардії.

ЛЕТЮЧКИ ВЗИВАЮТЬ КОРОЛЯ ДО АБДИКАЦІЇ

В тому самому часі, коли таке ділось в Букарешті, по цілім краю розкидувано летючки, якими взивано короля, щоб уступив. У тих летючках пригадувано, що Залізна Ґвардія дораджувала королеви, щоб не мав довіря до Малої Антанти, Балканської Антанти і Ліги Націй, а стояв при „осі", та що Румунія повинна звільнитись „від масонів, комуністів і жидів", бо тільки в тому „її спасення".

І ПОЛІПШЕННЯ НЕ ПОМАГАЮТЬ

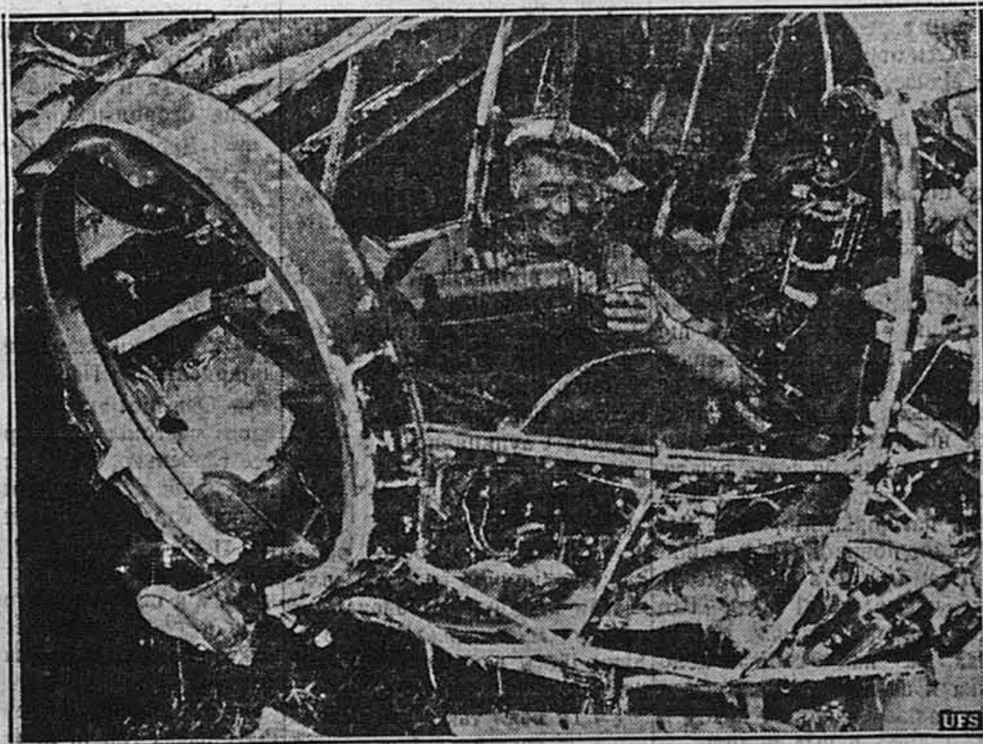
Британські комунікати подають, що німецькі налети на Лондон і Англію продовжуються, та що німці поліпшили техніку нападів. Та проте не осягають навіть приблизно того, до чого змагають. Це відноситься в першу чергу до Лондону, а також і до інших більших міст і пристаней.

КОРАБЕЛЬНИЙ РУХ НЕ ТЕРПИТЬ

Американський кореспондент, що перебув довший час на британськім кораблі на Атлянтійськім океані, стверджує, що не зважаючи на напади німецьких субмарин і літаків, сотні британських кораблів щасливо допливають кожного тижня до британських пристаней.

ФРАНЦІЯ ОПЛАЧУЄ КОШТИ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

ВІШІ. — Франція мусить понести важкий тягар фінансування німецької армії, що її Німеччина держить на французькій території. Денно такі кошти виносять $2,500,000. А за один рік виноситимуть $925,000,000. Видаток цей буде дуже тяжкий ще й тому, що Франція потребує великої суми на відбудову краю і піднесення промислу, який тепер цілковито підупав, бо нема потрібного на це капіталу, ні сирівців.

ВІЙНА НЕРВІВ. — Англійці хваляться, що німецька війна не робить на них ніякого враження. На доказ показують образець цього робітника, що став пробирати розбитий німецький літак і задержався в роботі, щоб підкріпитися кавою.

НЕБЕЗПЕКА НІМЕЦЬКОЇ ІНВАЗІЇ ЩЕ НЕ МИНУЛА, КАЖЕ ІДЕН

ЛОНДОН.—Антоні Іден, міністер війни, звертає увагу загалу на те, щоб далі мав на увазі, що кожного дня може статись властивий напад німців на Англію. Це може статись, казав Іден, навіть у найближчих тижнях, бо нема ніякої поважної познаки, що Гітлер залишив свій плян нападу. Далі Іден дав признання за те, що в останніх тижнях армія збільшилась на пів міліона нових вояків.

В АНГЛІЇ ВЕЛИКА РАДІСТЬ

ЛОНДОН. — Як британський уряд так і ціле населення повні радости з того, що дійшло між Злученими Державами і Англією до порозуміння в справі 50 контроторпедовців, що їх тепер Англія дістане. Кажуть, що ті кораблі приходять у саму пору, бо саме тепер треба їх для охорони конвоїв. Далі кажуть, що таким чином „за одним махом" Англія надолужила собі свої втрати, бо досі втратила у війні 30 контрторпедовців, а дістає тепер на їх місце 50. Ще далі радіють британці тому, що вважають, що Злучені Держави таки рішені дати Англії всю можливу допомогу.

ЖЕРТВИ КРІВАВИХ СУТИЧОК У РУМУНІЇ

КЛЮЙ (Трансильванія). — З того, що досі нараховано в Трансильванії до яких 200 жертв у людях, можна припускати, що Мадярщині не буде легко опанувати тим краєм. Як видно, то вже в перших сутичках мадярських частин з румунськими селянами були поважні втрати в людях по обидвох сторонах.

НІМЕЧЧИНА ПРО ПОРОЗУМІННЯ З СОВЄТАМИ.

БЕРЛІН. — Націстичні урядові кола заявляють, що все, що тепер сталось з Румунією, ділось у повному порозумінню з Совєтами. Націсти твердять, що совєтський уряд був про все передом повідомлений і дав на все свою згоду. Колиж хто говорить чи пише що іншого, кажуть націсти, то не треба вважати за пропаганду тих чинників, що хотілиб розбити совєтсько-німецьку приязнь.

ЧИ БУДЕ ВІЙНА МІЖ СОВЄТАМИ І НІМЕЧЧИНОЮ?

БУДАПЕШТ. — С. Л. Золцберґер, кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", подає з Будапешту, що многі переконані що в короткому часі прийде до війни між Совєтами і Німеччиною. Так є, що Карпатська Україна є тепер завалена мадярськими військами. Це може бути в звязку з останніми подіями, бо Мадярщина готує там армію, щоб забрати Сигот і ввійти в глиб Трансильванії. Та міністер заграничних справ Чакі мав сказати підчас одних тайних нарад, що Мадярщина мусить бути готова до пролиття крови в найближчій будучині. Це, як кажуть, не могло відноситись до Трансильванії, а тільки до назріваючого совєтсько-німецького конфлікту, в якому Мадярщина відграватиме важну стратегічну ролю, бо панує тепер над Карпатами.

НІМЦІ НА РУМУНСЬКО-СОВЄТСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

БУКАРЕШТ. — Кажуть, що з днем 15. вересня нова совєтсько-румунська границя буде обсаджена німецькими панцирними дивізіями. Це має бути забезпекою проти евентуальних нових нападів Совєтів на Румунію.

АНГЛІЙЦІ НАПИРАЮТЬ ЩОРАЗ СИЛЬНІШЕ.

ЛОНДОН. — З того, що подають воєнні звідомлення, видно, що Англія перебирає щораз сильнішу ініціятиву в дальшім веденню війни. Налети на Берлін стають постійними. Теж поширюється бойовий фронт в Італії, бо вже бомбардовано британськими летунами італійське місто Геную, що є важною пристанню.

НІМЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З ШВАЙЦАРІЇ.

БЕРН (Швайцарія). — Німеччина далі протестує проти того, що британські літаки літають над Швайцарією, а Швайцарія відповідає на те „слабими протестами перед Англією". Мабуть у звязку з тими німецькими протестами Швайцарія повідомляє, що скріпила свою протилетунську артилерію тяжкими гарматами, якими буде обстрілювати ті літаки, що перелітають край без дозволу швайцарської влади.

В ФРАНЦІЇ ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ЦЕРКОВНІ ШКОЛИ.

ВІШІ. — В Франції прийшло до великої зміни в шкільництві. Від 1904 року існував там закон, який був проти релігійних шкіл. Закон був висл ідом довголітньої боротьби, якої вислідом був розділ держави від церкви, а також розвязання многих монаших орденів. Держава перебрала тоді шкільництво цілковито у свої руки. Школа мала бути щодо релігії невтральною. Але, як подає американський кореспондент, з бігом часу наука в школах прибрала цілком атеїстичний характер. По світовій війні в 1918 р. зачато толєрувати школи, ведені релігійними орденами, але законно вони були незаконними. Тепер це змінено.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ Є НЕБЕЗПЕКА?

При посвяченні Краєвого Парку Курних Гір у Нюфавнд Геп, у Тенесі, президент Рузвелт виголосив у День Праці промову, в котрій порушив становище Злучених Держав у нинішньому світі. Становище президента Рузвелта буде основою політики американського уряду принаймні до кінця цього року й з того згляду їй належиться ближча увага.

Президент Рузвелт ужив для змальовання положення Злучених Держав у світі давно вже минулого образу Америки, бо ще пionірської Америки, коли поважна частина Америки була ще незаселена білими людьми, коли посілости білих межували з широкими просторами, по котрих кочували ворожі до білих індіяни. Життя білих було не лише важке, але не було безпечне перед нападами червоних індіян. Піонір ніс зо собою сокиру для рубання лісів, а рівночасно рушницю для оборони перед індіянами, зовсім як ті українці, що в періоді української історії по татарськім нападі, а перед повним зорганізуванням козацтва важилися кольонізувати так звані Дикі Поля себто широкі простори, з котрих населення змели татарські напади.

Нині американці вже не знають індіянської небезпеки. Одначе на її місце прийшла інша небезпека. Земля за той час стала немовби менша, бо при нинішніх комунікаційних засобах людина може обїхати земську кулю кількадесять разів скорше. Зросли засоби зносин між людьми. Зросли рівночасно засоби нападу. На місце індіянського лука, стріли, топірця й ножа прийшли літак, бомба, повз і машиновий кріс. Америка нині не може вже вважатися такою безпечною, якою вона вважалася через так довгі роки по перемозі над індіянами. Через те, каже президент Рузвелт, Америка мусить приготовитися до оборони свого загроженого краю. Треба на це війська й фльоти, треба відповідного знання, треба зброї, певних засобів і таке інше. Все це Америка мусить приготовити, якщо вона має задержати свої посілости й свою свободу.

Так дивиться на теперішне положення Америки президент Рузвелт. У подібний спосіб дивиться багато інших американців. Одначе в Америці є нині певно багато людей, які зовсім неподіляють поглядів президента Рузвелта на становище Америки в світі. Є люди, які зовсім не бачать, щоб Америці грозила яканебудь небезпека іззовні; зовсім природно ці люди не бачать потреби будувати велику армію або фльоту, ставити форти, робити амуніцію. Вислів цьому поглядові дав у День Праці Луис, відомий керівник Конгресу Промислової Організації. Луис бачить для Америки лише одну небезпеку: загрозу безробіття. Питання це, хто має слушність вирішать американці своїм голосуванням цеї осени.

ПІДДЕРЖУЙМО ІДЕАЛІЗМ

Загарбання Советами українських земель це удар, який відбивається і на ріжних ділянках нашого збірного життя в Америці. Це тому, що впродовж нашої американсько-української історії ми ще не створили ясно означеного американсько - українського ідеалу. Ми щодо цього жили ввесь час радощами й смутком українського народу в Европі й підсичували цей настрій свіжими ідеалістами, що прибували сюди „з краю". Українець, що пережив якийсь час в Америці й посвятив найкращий час своєї молодости на — свідоме чи несвідоме — шукання шляхів, засобів та цілі діяльности серед американських українських імігрантів, тратив згодом на впливі, а нерідко ставав навіть предметом поневірки. Так виглядає, що духові провідники американських українців тратять на популярности, чим довше й чим інтензивніше працюють тут, у новому краю, для добра української громади, а з тим і для добра нового краю, прибраної батьківщини.

Та памятаймо, що подібну трагедію переживали чи не всі ідеалісти, навіть найбільші й найславніші, що промощували тут шлях будучим поколінням. От хочби згадати такі приклади:

Ітурбіте, що здобув незалежність для Мексика й свободу для американців латинського походження, заплатив за це своїм життям. Його замордували таки самі мексиканці. Тусейн Овертір, що звільнив Гаїті, помер у французькій вязниці. Франсіско Міранда, герой полудньово-американської свободи, помер в еспанській вязниці. Хозе де Сан Мартін, що боровся за освободження Аргентини, виборов незалежність для Чілї й помагав в такій самій боротьбі у Перу, мусів утікати зпосеред свого власного народу, щоб не зазнати смерти. Симон Болівар, котрому в Ню Йорку поставили статую, як освободителеві країв Південної Америки, помер у такій нужді, що у передсмертній недузі не мав нічної сорочки.

Чи це захота до праці для високих ідеалів? — спитає не один з читачів. — Ні, це не захота, коли глядіти на особисті вигоди. Але, коли хто глядить з точки ідеалізму, то це є захота. Це тому, що ті приклади показують, що не все людина „мусить мати" заплату за свою добру працю за свого життя. Вистарчить, коли людина переконана, що робить добру роботу. Бо саме ходить про цю постійну віру в себе самого і в слушність та осточну успішність справи, за яку бореться, чи для якої працює.

Це особливе важне для тих провідних українців, що промощують шлях для правильної громадянської праці, тут, на землі Вашингтона. Бо кожен хто з тих провідних людей має перед собою живі приклади з минулого, той не буде хитатися, а буде йти дальше вибраним шляхом, до перемоги ідеалу. Ітиме шляхом чесної праці аж до гробової дошки.

Завважуємо у нашому житті занепад активности, несвідомість, що робити й як робити. Так не може бути. Не вимагається від громадянина, щоб він сіяв аж Сократові чи Шевченкові думки. Вони, здебільша вже посіяні. Але треба їх плекати, щоб живно приготовити. „В своїй хаті своя правда" є таке важне сьогодні, як воно було перед 50 роками. Миж ще не збудували своєї хати, не загосподарили, не забезпечили її, не прикрасили її, не відновили даху, коли на це прийшла пора, не розбудували її, коли вона затісна і т. д. Це в буквальнім значінню, як і в переноснім. „Обнімітеж найменшого брата" не лише не здійснене, але здається ще споневіране, оплюгавлене злободенною практикою. „У чужому полі не шукайте того, чого нема і на небі" — так якби й не існувало для нас, хоч як радо ми це повторяємо для попису.

Це лише приклади, що ми їх все маємо на устах. А якби так трошка вдуматися хочби лише в наше родинне життя, в найбільш інтимні відносини людини до людини, чи то все ми сповнили тут, на вільній землі, що ми можемо й повинні сповнити? Сказано теж: „Добро найкраще, то братолюбіє"? Кільки ми причинилися до цього українського „братолюбія"?

Замало цілей для праці? Незнані цілі для американських українців? Замалі чи занизькі це ідеали, яким займався Шевченко, Франко, й усі наші національні пророки? Задрібні це справи? — Виконаймо їх, а побачимо, яка в них сила для нашої громади й для всього збірного українського життя.

С.

Ріжниця між зеленим і чорним чаєм лежить у тім, що в часі виробу послідного, листя чаю піддається ферментуванню.

Лондонський експерт говорить, що пересічна людина споживає 1,600 фунтів корму річно.

З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ЕВРОПІ

Руйнування українських хуторів.

„Ізвестія" з 17. серпня пишуть: „На Україні виконано величезне „народньо-господарське завдання. Від минулого літа до 1. VIII. перенесено до колхозних осель біля 188,000 колхозних дворів. Тим самим закінчено перенесення хуторів по цілій Україні за вимком Житомірщини, де хуторів було найбільше, Миколаївщини та Одесщини. Недалекий кінець хуторів, що затримували господарський і культурний розвиток широких мас українського селянства, особливо на Поліссі.

„Обчислено, що біля 20,000 хуторських господарств зазначених переселеними, ще не осіли в нових оселях. Є там таскі хати, яким бракує лише даху, а є й такі, яким бракує й стін. Хоч Народній Комісаріят земельних справ УССР і уважає, що переселення хуторів на Полтавщині вже закінчено, але в дійсности майже половина хуторських господарства, себто біля 10,000 ще не урядились в нових оселях..."

З цього наївного й його безглуздій безсоромности повідомлення видно, що українських селян просто викидалося з хуторів менш доступних ніж села для большевицької пропаганди та експериментів. Зруйновано фактично існування майже двохсот тисяч українських родин, як загнано до сіл, де для них не було приготовано навіть хат, чи просто відсунуто на Сибір.

Грабування приватного майна в Басарабії та на Буковині.

„Ізвестія" з 16. VIII. подають „Указ" Президії Найвищої Ради СССР про скасовання приватної власности на знаряддя і засоби виробництва, банки і інші кредитові установи, залізниці і інші засоби полученя, промислові підприємства з числом робітників понад 20 осіб чи моторовими урядженнями, друкарні, трамваї, всі промислові підприємства з річним оборотом понад 600,-000 лей, лікарні, санаторії, початкові, середні і вищі навчальні заклади, кіна, театри, музеїв, галерії образів, великі будинки, та будинки і майже всіх тих осіб, які втікли з Басарабії та Північної Буковини..." Все це „націоналізується" себто робиться власністю „держави", інакше кажучи, московської верхівки, в руках якої перебуває партія і московський уряд. Наявним і формальним доказом цього є те, що й „указ" видала президія не УССР для Буковини, і не президія Найвищої Ради Молдавської Республики для Басарабії, а Президія Найвищої Ради СССР для обох земель.

Скасування політичних комісарів в червоній армії.

„Ізвестія" з 13. VIII. повідомляють про „указ" Президії Найвищої Ради про „скріплення єдиного проводу в червоній армії та военно-морській фльоті". В нім говориться, що політичні комісарі виконали вже своє завдання витворивши протягом останніх років міцні кадри командантів, які мають відповідати також і за політичну роботу у війську, тому, щоб збільшити їхній авторітет та осягти єдности проводу в армії, постановлено скасувати военних комісарів призначених ЦК партії та урядом 15. VIII. 1937 р. Разом з тим уряджується посаду заступника команданта окремих частин армії та фльоти, який має дбати про політичне виховання армії. Контролювати політичну роботу в армії мають Военні Ради округ, фронтів, корпусів і т. і.

До цього „указу" додає часопис дуже популярну передову статтю, в якій зазначується між іншим, що в капіталістичних державах старшини належать до панівної кляси і тому не користають з довіря вояків, що завданням цих старшин є гнобити нарід, та плететься інші несінитниці, які мають заховати справжній зміст досить несподіваного „указу". Його зраджує зрештою почасти сам часопис зазначуючи потребу „збільшити могутність червоної армії з огляду на грізне міжнародне становище". Отже визнається, що военні комісарі „могутности армії" ні в якім разі не збільшували. Виявилося це особливо яскраво в часі московського нападу на Фінляндію, коли вояки вбивали як скажених псів комісарів, зненавиджених агентів ГПУ в армії, не лише на фронті, а й в фінськім полоні. Запроваджено їх було в 1937 р. не вперше, і скасовано їх тепер мабуть не в останнє. Їх призначається тоді, коли страх партії перед власним військом більший ніж перед зовнішнім ворогом, і скасовується тоді, коли страх перед зовнішнім ворогом перемагає. Так є очевидно й тепер. Чи авторитет команданта буде збільшено тим, що він має відповідати за свого підпорядкованого йому політичного заступника, агента ГПУ, більш ніж сумнівно. Зрештою й чинність командантів мають перевірювати Военні Ради, що складатимуться з самих агентів ГПУ. Отже не вмер Данило та болячка задавила.

Москва невдоволена з України.

„Ізвестія" з 18. VIII. повідомляють: „По двох днях нарад кінчились збори партійного активу Київської области. Секретар обласного комітету Сердюк заявив між іншим, що в области ще не зібрано 28% цілого збіжжя, звичайні машини уживається невистарчально. Багато скошеного збіжжа ще не звязано в снопи. Працівна карність в багатьох колхозах лишається ще дуже кепською. Керманичі деяких установ та підприємств потурають лінюхам і неробам, що не зявляються на роботу, і полишають їх без кари. Народні суди і прокуратура виявляють неможливий лібералізм. Головна хиба партії полягає в тім, що партійні організації не контролюють діяльности народніх судів, директорів підприємств та прокуратури і ставляться лагідно до нероб. У фабриці „Большевик" виконано плян лише о 77.5%. В багатьох підприємствах та установах прибирає неявлення на роботу масовий характер під виглядом самочинних відпусток..." Отже від прокуратури до останнього робітника боронитьcя кождий, як може, від московського визиску.

ХОТЯТЬ АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКОГО ЗБЛИЖЕННЯ

„Злучені Держави Америки та Росія є природними союзниками" — так твердять два американські журналісти, Дрю Пірсон та Роберт С. Аллен.

Ось як вони аргументують ці свої твердження:

„Довгі роки у Вашингтоні відносились не дуже то серіозно до Советського Союзу. Та деякі стратеги з армії та маринарки є тої думки, що Росія є одинокою силою, що може повздержати Японію.

„В дійсности, коли англійська фльота буде зведена до зера, а Японія буде дальше завойовувати Китай та Полудневий Тихий океан, Росія матиме більше що офірувати Злученим Державам Америки ніж навпаки.

„Як Гітлер рушить проти Полудневої Америки, Злучені Держави повинні забути за комуністичний режім. Таксамо мусить бути, колиб червоні війська, воюючи проти Японії, зуміли задержати японську фльоту від Полудневої Америки.

„Такої думки є військові, які цілком інакше дивляться на російсько-фінську війну, як це було передаване газетами. Вони знають, що в температурі нижче 40 ступнів зимна, було тяжче боротися, як в якійсь іншій кампанії Гітлера. Це скоро зрозумів і Сталін та післав краще механізовані частини й вони там пописалися не зле. Американські офіцири також признають червоній армії й це, що вона започаткувала таку стратегічну тактику, якою Гітлер підбиває Европу. Між іншими парашути та танки — це советські винаходи. Воєнне міністерство у Вашингтоні є тої думки, що москалі мають справжній військовий геній, однак німці є далеко більш спритні в реалізуванні тих плянів як москалі.

„Якщо відносини між СССР і ЗДА мають направитися, то це буде завдяки двом людям: американському амбасадорові Лоренсові А. Штайнгартові в Москві та советському амбасадорові Константинові Уманському у Вашингтоні.

„Амб. Штайнгард, стало ізсліджений агентами ГПУ, вміє нераз в гострих протестах, захищати інтереси американців в ССР; амб. Уманський у Вашингтоні, дуже непопулярний, однак це один з найкращих умів в дипломатичному корпусі".

В дальшому згадані журналісти твердять, що і Англія запізно догадалася, що й Росія належить до її приятелів. Ось як вони це пояснюють:

„Англійська фльота має звязані руки в Европі й не може навіть оборонити Індії. Одинока надія — це Росія. Це тому лорд Галифакс так поспішно вислав до Москви сера Стафорда Крипса, який знаний зо своїх лівих переконань. Його місія полягає в тому, щоб посіяти насіння під новий російсько-англійський союз".

Згадані журналісти є за те, що між ЗДА та СССР повинно наступити зближення ще й тому, що тільки Росія фактично тільки Росія може торгувати з Америкою; решта країв в орбіті німецького імперіялізму, не мають змоги це робити.

На їх думку „Росія може бути ще одиноким спасителем світової демократії".

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(24)

— Ходім, — згодився січовик, і Овсій повів їх за собою.

У Павла все кипіло всередині.

„Маєш, — думав він, — замісць діло робити, будемо частуватися медами!..."

Але він мовчав покищо.

— Та й здорової бенкетують у вас! — казав січовик, уважно захопленого тим, що бачив. — І там, чую, в палаці не манують часу?...

— Ого, ще й як! — зареготався Овсій.

— Пані й нема, кажуть, ні в польного, ні в старости, а чую жіночий сміх... Дівчат понакликали, чи що?

— Ого! повнісінько... Там таке пани витівають, що просто сміха.

— Невже?... А щож воно за дівчата?

— Та звісно що: повій понастягали...

— Як?! — дивувався Крига. — І такий великий пан, як польний гетьман, та теж із палюгами...

— Е, де пак польний... Для польного, — лукаво підморгнув січовикові Овсій, — умисне впіймано таку пташечку, що ой-ой-ой!.. Справжня жарптиця...

— Якуж, яку? де спіймано?

— Та знаших же таки з міщанок із передмістя.

— О-о... — застогнав Павло й рухнувся вхопити свого приятеля за горло, але січовик не спускав і його з ока й устиг спіпнути парубка за руку. Овсій ішов попереду з своїми дзбанами, розповідав, весело сміявся й нічого не помічав.

— От так штука! — реготався тим часом Крига. — Добро цим панам... Ну, а якже дівка та, чи молодиця? — зраділа, мабуть, що такої честі доскочила?

Овсій зареготався й став:

— Ось отут постійте, а я зараз віднесу тільки тим чортам пива, та й верн...

— Ні, ні, — намігся, регочучи, Крига, — постривай... Ти такі цікаві штуки розказуєш, що я й не встою, далебі, поки не докажеш. Чи рада, питаю, була?

— Де пак!... Покойовий панський розповідав нам, що як увели її до пана гетьмана й розвязали, то вона була, як божевільна, та все розглядалася по покоях, — шукала, мабуть очима, кудою втікти. Ха-ха-ха! якраз, утічеш з панських пазурів!... Ми, каже покойовий, повиходили й лишили її сам-на-сам з паном, Коли каже, чуємо: лясь! лясь! Що таке? Аж пан гукає... Вбігли назад, аж пан стоїть коло ліжка й за щоку держиться, а вона залізла в кут за грубу й тільки дико очима водить. — Візьміть, — каже пан, — та замкніть десь саму, нехай прохолоне трохи. Витягли дівку з кута та до пана старости: так-от і так, — куди її? Відведіть, каже пан, у сад та замкніть у альтанці: справді, нехай прохолоне трохи!... Всі аж за боки бралися та реготались...

— Ну, ну! — підштовхував низовець.

— Щож ну?... Сидить пташечка у клітці, а стерегти поставили жовніра з шаблюкою... Ну, я побіжу, а ви почекайте: я не забарюся.

Овсій відійшов і пірнув із своїми дзбанами в льох.

— Ідемо, — шарпнув Крига парубка за лікоть.

Вони протиснулися крізь натовп, вийшли за браму на майдан і зупинилися.

— Ну? — промовив Крига, — от тепер можна й радитись, що далі чинити.

— Нема чого довго радитись, — понуро сказав Павло. — Ми тут будемо балакати, а дівчина мучиться... Ще з розпуки щось заподіє собі: чув же, що вона сама не своя.

— Та воно так, але треба щось узяти з собою, щоб замка чи засува розламати.

— Обійдеться... Я знаю ту альтанку.

— Гаразд, а якже ти додому її доведеш, якщо вона знесилена й не зможе йти?

— На руках донесу.

— Добре, але з такою ношею навіть ти не збіжиш проти нагоні, якщо хтось здійме тривогу. Та й сад же той — певне огороджений муром...

— Дурне, частокіл тільки...

— Ну, та все одно ламати треба буде: можуть почути. Ні, не так...

— Ну, а як же?

Крига замислився на хвильку.

— Та кажи вже швидче! — нетерпеливився Павло.

— Ось що: ти йди, залізь через частокіл у сад, розвідай усе гарненько, а я збігаю за конем. Як почуєш моє пугукання, озовися, а потім роби, що треба, а зробивши — веди дівку на моє „пугу": сядеш на коня, а я підсаджу її тобі, тоді везим... Ну, я біжу... Може шаблю візьмеш?...

— На дідька вона мені, — це брязне, гляди, де не треба.

— Ну, як знаєш. Дай же Боже удачі!... Я обійду сад ізза ду... Де тобі найліпше, щоб я почекав?

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

СТЕРЕЖУТЬСЯ СЛОВЯН.

Націстичний берлінський часопис „Нойес Фольк" закликає німців зберігати підчас своїх воєнних мандрівок по світі свою расову чистість.

Лише цей часопис: „Кожний німець і німка має обовязок уникати звязків з людьми інших рас, головно словянських... бо всякі звязки з людьми нищої раси означає гріх проти будучности власного (себто німецького) народу".

Отже словяни, до котрих між іншими належать і українці, це на погляд націстів спеціяльно низька порода людей.

У ЧОМУ ВИЩІСТЬ?

На якій основі „Нойес Фольк" вважає німців багато вищою расою від словян, не відомо.

У нинішній мент можна хіба догадуватися, що боєва перемога може наповняє німців такою думкою.

У такому випадку німецький мордотлук Шмелинґ варта багато більше, ніж великий німецький поет Гете.

НА ВСЕ?

Ганс Франк, генерал губернатор окупованої німцями Польщі, заявив публично в своїй промові в Кракові, що ця частина Польщі навіки звязана з Німеччиною.

Здається, поки ще ця війна не скінчилася, але не почалася, передвчасно таке говорити.

Це щось в роді польського запевнення, що західні українські землі навіки звязані з Польщею.

ДЕ КОРОЛЬ АНГЛІЇ?

Такий запит ставить офіціяльна італійська новинкарська агенція Стефані. Доносить вона з Берна, в Швайцарії, що туди доносять з Лондону, в Англії, що там англійського короля нема.

Хто доносить з Лондону, а хто доносить з Берна, не сказано.

Чи не краще би писати, де італійський король?

ЗАНАДТО ГАРНИЙ НАРОД.

Американський вчений В. Адольф Робертс каже в своїй новій книжці про історію країв Карібського моря, що індіянське племя Араваки, що були першими індіянами, з котрими стрінулися білі з виправи Колюмба, зовсім вигинули.

Розсліджуючи причини вимертя цього племени, Робертс приходить до переконання, що Араваки вигинули просто через те, що вони були занадто добрими людьми: „Якби вони були покланялися жорстоким богам, з котрого то почитання їх можна би навернути, якби вони були будували святині, котрі можна було завалити й на місце їх поставити церкви", то вони були би жили й нині, бо мовляв еспанці шанували би їх, як вони шанували індіянські племена Азтеки й Мая.

Деякі критики сумніваються, чи еспанці були справді такі, одначе ще й в 20. столітті є люди й народи, що головною мірою вартости людей і народів уважають войовничість.

ЦІКАВІ НАСЛІДКИ ВИЩОСТИ.

Робертс показує цікаві наслідки цеї політики вищости з боку еспанців.

Нині центральна Америка в великій перевазі це муринська околиця. Гайті це муринська республика. Домініка називає себе мулятською республикою. Куба має поважну домішку чорної крови.

Звідки це взялося? „Вищі" еспанці винищили „нижчих" червоних індіян. На їх місце для праці спровадили теж „нижчих" муринів, бо вони, як „вищі", працювати не могли. Около цеї політики: ціла округа Карібського моря нині немовби Африка.

ЧОГО ХОТІЛИ КЕЛОҐ І БРІЯН?

Тому дванадцять років, а саме 28. серпня 1928 р., представники пятнацяти держав, на пропозицію Злучених Держав і Франції, підписали т. зв. „Паризький Пакт", який виключав всяку війну, як „засіб міждержавної політики". Цей пакт, краще знаний від імен його авторів, як пакт Келоґа й Бріяна (перший з них тодішній секретар стейту, а другий французький заграничний міністер) — був неначе доповненням статуту Ліґи Націй. Тому не диво, що вкоротці його підписали 63 держав.

Тепер, згадується про цей пакт як щось, що заблисло на короткий час, освітило ясним проміннням надії повоєнний світ, та мало покласти основи під тривалий і сталий мир. Та нині можна сміло сказати, що пакт Келоґа — Бріяна це чи не останній того роду колективний документ, який в добрій вірі підписало стільки держав світа.

Тоді, цебто в 1928 р., були причини вірити, що такий мир є можливий; народи знеможені та зруйновані світовою війною, ледви приходили до себе. Крім того, пакт Келоґа — Бріяна був так сконструований, що уможливлював всякі можливі ревізії, перевірки та полюбовні суди поміж поодинокими державами, що підписали цей договір. Одначе до його слабих сторін, як зрештою і цілої Ліґи Націй, належав брак відповідних санкцій, це значить, що не було середників, наприклад війська, якими булоб можна змусити державу - винуватця спокутувати свої гріхи.

Однак, що найважніше, це було те, що пакт Келоґа — Бріяна зродив загальний сантимент проти війни, яку держави почали уважати перестарілою річю.

Зачали вірити, що прийшов кінець війні. Нині Френк Келоґ і Аристид Бріян уже не жиють. І якаж страшна ось та 12-та річниця їхнього пакту. Що більше, з перших підписувачів в пакті, лиш тільки Злучені Держави Америки не пішли до війни, а решта всі вкривають вже побоєвища Европи та Африки. Париж, де були положені перші фундаменти під новий пакт, під німецькою окупацією; від румунської границі аж по Ірляндію, від Хартуму аж по Лондон — міліони й десятки міліонів людей щоденно ховаються в підземелля від страшних летунських рейдів.

Бріян і Келоґ хотіли поставити війну поза законом, а тепер те беззаконня править цілою Европою, та хто зна, чи не цілим світом.

Треба знати, що вже в 1931-1932 рр. Японія напала на Манджурію, Злучені Держави повідомили японський та китайський уряди, щоб вони згідно з Паризьким Пактом піддались полюбовному судові".

До речі, т. зв. „доктрина Стимсона" забороняє урядові ЗДА визнавати якунебудь територію, здобуту силою. Тому, Америка не визнала досі підбою Австрії та Чехословаччини, як також Польщі, та Низових Країв. Але у випадку большевицького загарбання балтійських держав, Вашинґтон, поза заявою Сомнера Велеса, що осудив цю інвазію, не поробив жадних міродатних кроків.

Не зважаючи на ту невдачу з договором Келоґа—Бріяна, таки майбутні мирові конференції вернуть знову до старої системи колективних пактів. Ніхто ще нині не знає, хто буде побідником і хто буде диктувати мирові умовини. Але, якщо ця війна потриває кілька років, то вона ослабить так сильно всі воюючі держави, що їх одинокий рятунок буде — в того роду пактах. Та покищо велика частина людства платить дорого за війну, якої вибухові хотіли запобігти Вилсон, а потім Келоґ і Бріян.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Вітовського, від. 301., відбудуться в неділю, 8. вересня, в год. 12:30 пополудні, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній гали при 1944 В. Ірі ул. Проситься всіх членів прийти на ці збори і вирівняти вкладки. Ті члени, що довґують більше як три місяці до Товариства, як не зголосяться і не заплатять, то будуть суспендовані, без огляду як старі чи молоді. На цих зборах мається рішити кілька важних справ, отже кожний член обовязково повинен бути присутній на зборах. Ті члени, що позичили гроші на грамоти в Союзі, нехай прийдуть і заберуть ресіти на плачення проценту до Союзу. Не чекайте по два місяці, щоб треба було почтою висилати. — І. Медзяк, пр.; К. Ґавлічинський, кас.; М. Горний, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Місячні збори Тов. ім. Володимира Вел., від. 179., відбудуться в неділю, 8. вересня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 1523 Ґкори ул. Збори переноситься на день 8. вересня через пікнікову забаву. Просимо всіх членів прибути на збори й вирівняти свої вкладки, як до У. Н. Союзу, так до Товариства. Члени, котрі є суспендовані цього місяця, нехай виповнять свій обовязок і заплатять свою членську вкладку, а будуть приняті наново. — Н. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

„МИС МИШИҐЕН". — Підчас конкурсу краси в Атлентик Сіти, Ню Джерзі, що відбудеться там у першому тижні вересня цього року, виступить між іншими як Мис Мишиґен 22-літня Моні Дрейк.

ЧАС ФАРМЕРСТВА. — Вибори це час, коли кожний просто кандидат мусить показати, що він розуміється на фармерстві. Тут з коровою фотографується сенатор Чарлз МекНарі, кандидат Републиканської Партії на уряд віцепрезидента Злучених ержав.

З ДНЯ

БАРАНЯЧЕ НАВЧАННЯ.

Скубнувши щерах травиці, баран відколовсь від решти череди і подався до місця, де ждав вже на нього пес-вівчур. Між бараном і вівчурем від якогось часу затіснилась дружба. Баран, не звертаючи уваги на свій старий вік, був іще досить молодий розумом. Він мав тверді переконання в справи, про які знав мало і з великим молодечим захопленням любив переконувати в них інших. Вівчур полюбив за те барана і радо слухав його виводів. Крім того він запримітив, що як довго баран десь на боці, вівці краще держаться купи і не розбігаються.

Сівши біля вівчура, баран заразже приступив до своїх наукових виводів: „Все, що кращого й науково обгрунтовано в націоольогії, написано соціялістами. Отже: соціялізм не тільки не перешкодив і не перешкоджає національному визволенні, а навпаки — помагав і помагає йому. Він не поборює націоналізму взагалі, лише критикує його й кристалізує в поступовому напрямку. Реакційнуж, гнобительську ідеольогію націоналізму поборює".

ТЕРПЕЛИВІСТЬ ВІВЧУРА.

Вівчур пильно ловив кожне слово, кидаючи час до часу оком на вівці. Баран тягнув далі: „Соціялізм, мій друже, це дуже глибока наука. Все, що доброго і корисного на світі, довершено завдяки соціялізмові. Це шляхотна, величня наука; це найбільш свободолюбний, демократичний устрій на світі. Тільки реакційні душі є проти соціялізму, бо в них замолоду защіплено ненависть до свободи, рівности, людства і затроєно якоюсь несамовитою пошаною до деспотизму. Лиш люди пересяклі звірячим шовінізмом і ножівничою ідеольоґією органічно ненавидять соціялізм і поборюють його. Затеж люди з гуманними почуваннями, які люблять увесь світ, які хотілиб волі для всіх покривджених істот, які хотілиб зрівнати овець з баранами, баранів з вівчурами, а вівчурів з чабанами, є соціялістами, радикальними соціялістами, чи демократичними радикалами".

ДОКАЗИ.

На доказ своїх тверджень баран наводив уривки ріжних чільних соціялістів: Ренера, Кавтського, Бавера, Бернштайна, ну і свої власні. „Зрозумій, мій друже вівчуре" — впевняв він — „що я цілком не маю ніяких завваг проти твого націоналізму. Соціялізм, як я згадав на початку, не виключає націоналізму, а навпаки, доповнює його. Соціялізм це така широка наука, що вміщає в собі і націоналізм, тільки націоналізм умірковний, а не гнобительський. Та крім націоналізму соціялізм містить у собі чимало інших вселюдських гуманних засад, які роспливаються далеко поза межі націоналізму і заливають ціле людство. Через націю — до цілого людства, це клич соціялізму. В той час, вузький націоналізм хотів би замкнути націю в її власну шкаралущу, не ділячись своїми культурними здобутками з іншими націями, та не приймаючи від інших їхніх".

ЗАВОРОҐ ГОЛОВИ.

Від тих високопарних слів вівчур дістав завороту голови. Соціялізм, націоналізм, демократія, людство — бреніли в ухах наче в улию пчоли. Зворушений він зірвався на передні лаби і заговорив:

„Все це правда, мій дорогий баране. Я вірю, що соціялізм це найкраща наука на світі. Не наводи мені більше наукових уривків та не витрачуй слів на переконання. Мені здається, що я вже сам соціяліст, навіть радикальний соціяліст. Але, будь так добрий, скажи мені накінець, що це є, той твій соціялізм? Бо Ґітлер каже, що він також соціяліст. І то такий, що не лиш не відкинув, але приняв водночас засаду націоналізму. Подібне говорить Мусоліні. А Сталін прямо назвав свою державу „цвітучою країною соціялізму". Їх усіх трьох ти лаєш і кажеш, що вони недобрі соціялісти. Небіжчик соціяліст МекДоналд робив в Англії щось інше, ніж французький соціяліст Блюм. Що інше робить у Мексико соціяліст Карденас. Також, друже баране, ти чомусь дуже вихвалюєш в Америці теперішній устрій, а цілком не піддержуєш соціяліста Нормана Томаса".

„ПОЯСНЕННЯ".

Ці слова знервували барана. Він знеохочено покрутив головою і відповів: „Тяжка в тебе голова, брате вівчуре. Я уже виговорив груди на те, щоб вложити тобі науку соціялізму, навів вчених, щоб ти переконався, яка це наука добра, шляхотна і розумна, а ти на кінець мене питаєш: Що то соціялізм?"

„Прости мені", виправдувався вівчур. „Можливо, що в мене тяжка голова. Але мені здавалось, що науковий соціялізм це тільки певні суспільні засади, які ще не конче треба гудити, або хвалити. Щойно коли ті засади впровадити в життя і надати їм практичні форми, можна говорити, що вони добрі, або злі. Соціялізм, мені здається, це наука, що прямує до означення відношення праці до капіталу, державної власности до приватної, індивідуальної свободи до державно-суспільної дисципліни, одної кляси до другої і т. п. Щойно коли ми в данім народі, в данім часі, точно означимо працю і капітал і та їх взаїмне відношення, а також означимо наскільки повинна розвиватись приватна власність, щоб не шкодити інтересам мас, а далі, як означимо, які межі має мати індивідуальна свобода в протиставленні до обовязків супроти цілости — ми зможемо назвати соціялізм добрим чи злим".

ПРОФЕСОР ГОВОРИТЬ.

„Ех, туман же ти, туман. Таж соціялізм це така наука, яка описана й угрунтована сотками ґеніяльних учених. Все це зложене, готове, в книгарнях. Ні, як довго ти не вивчив тих наукових праць, шкода з тобою далі говорити".

„Та не гнівайся, прости мені. Я говорю те, що мені на серці. Ти кажеш, щоб я всіх їх повивчував на память. Я деяких вже вивчив, алеж вони ріжняться між собою. Один каже в дану пору робити, те, інший що інше. Вони кажуть, що світ поступає вперед і те, що вчора було поступовим, соціялістичним, нині вже є назадницьким, реакційним; а те, що нині поступове, завтра буде реакційним".

„Шкода з тобою говорити", замекав баран і відійшов. А бідний вівчур далі думав. Йому здавалось, що був на фільмі „Ребека", в якій від початку до кінця говорять про Ребеку, але ні разу її не показують.

ЦИНОВИЙ КОРОЛЬ.

Сімон Патіно, найбільший власник цинових копалень у Болівії, в південній Америці, заповідає, що він незадовго збудує в Злучених Державах велику фабрику цини, котра буде великою допомогою для оборонної акції Злучених Держав. Економісти признають, що Злучені Держави мають дуже мало цього цінного металю.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. К., Честер, Па. — Так є, що Злучені Держави не визнали тих територіяльних змін, які наступили в останньому році. Подавайте при реєстрації свою місцевість так, як подавали. На запит поясніть, що там в 1918 році була Західньо - Українська Народня Республика, потім це заняла Польща, а тепер є там Совети. З того, що до нас доходить, виходить, що урядовці, що записують, мають інструкції, як їм треба в таких випадках записувати.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІНЧАННЯ.

В неділю, 1. вересня 1940, відбулося в українській католицькій церкві в Нюарку вінчання Володимира Штоґрина і Ольги Зелененький.

Обряду вінчання довершив місцевий парох о. М. Даниловичь при співучасти церковного хору, під управою п. Т. Каськова, у приняві дуже великого числа весільних гостей.

Батько жениха, Іван Штоґрин, є власником одної з найбільших пралень у місті, **Perfect Laundry**, а батько молодої, Петро Зелененький, є властителем сталевої фабрики **Sheffield Manufacturing**, загально звісної з виробу знаменитих бритв і інших сталевих річей.

Оба батьки новоженьців від ряду літ знані серед нюарської колонії як щирі і діяльні українці. Оба є членами У. Н. Союзу і місцевого Товариства Американсько - Українських Бизнесовців.

Весільна гостина відбулася в просторих кімнатах Українського Народного Дому (**Ukrainian Center**), де в великій галі була уладжена спільна вечеря, до якої засіло 450 весільних гостей.

Новоженцям Володимирові і Ользі Штоґринам бажаємо на новій дорозі життя

Багато Щастя і Найкращих Успіхів!

ЧОМУ НЕ ВИБИРАЮТЬ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПАПЕРІВ

ВАШИНГТОН. — Іміграційна влада пробує дійти причин, чому багато чужинців не стають громадянами, хоч перебувають в Америці довгі літа. Найважніші причини такі: Страх перед іспитом про конституцію та з практичних відомостей про громадянське життя; незнання англійської мови й відкладування через те аплікації на пізніше; брак гроша, тобто 10 дол. на таксу, а також на оплату свідків.

У 1918 році чужинне населення в Злучених Державах виносило 7,400,000. В 1930 воно змаліло до 6,300,000, а тепер начисляють чужинців на 3,600,000 Кожного року коло 200,000 чужинців стають громадянами. Спроби завести закон про примусову натуралізацію чужинців перепали кільканадцять разів у Конгресі.

„ОГОЛОШЕННЯ" З НАГОДИ ПРОДАЖІ КОНТРТОРПЕДОВЦІВ

НЮ ЙОРК. — У нюйорських щоденниках появилося платне оголошення на цілу сторінку під заг.: „Диктатор Рузвелт допустився воєнного діла". Є це передрук статті з газети „Ст. Луис Повст-Диспеч". У ній звертається головну увагу на те, що Рузвелт не поступає конституційно, коли переводить такий важний історичний акт, як продажу воєнних кораблів, без попередньої згоди Конгресу, або хоч за одобренням Сенату. Крім того, кажеться в оголошенні, продажа воєнних кораблів воюючій державі є заборонена в міжнародній праві договором в Газі з 1907 р., а цю умову ратифікував американський Сенат в році 1908. Дальше автор статті звертає увагу на це, що самий винаєм баз не забезпечує Америку, бо на випадок вигри Гітлер може дістати в свої руки острови, на яких Америка має лише бази.

СПІВАК ПОЗИВАЄ.

Лоренс Тибет, відомий оперовий співак, президент Американської Гільди Музичних Артистів, пізвав у суд Джейма Петрила, президента Музичної Юнії, щоби не дати йому заставляти визначних музиків приступати до юнії.

ШВЕДСЬКА ЗІРКА ДО ГАЛІВУДУ. — Сігне Гассо, шведська зірка, що недавно приїхала до Голівуду. Вона відбула дорогу зо Швеції до Америки через Росію й Тихий океан.

ЗАВОДЯТЬ ВІЙСЬКО ДЛЯ ОБОРОНИ КРАЮ, ХОЧУТЬ СКАСУВАТИ ПОЛІТИЧНЕ

НЮ ЙОРК. — Для виконання судових присудів на випадок опору існує в Ню Йорку, як і в інших містах Америки, ціла армія під розказами шерифа. Таких „вояків" є в місті Ню Йорку 367, а вони мають роботу тільки припадково, коли хто опирається виконанні присуду. Щоб скасувати цю армію, зорганізовано комітет, що збирає підписи на перехрестях та в прилюдних будівлях. Комітет каже, що місто Ню Йорк витрачує на тих помічників шерифа аж пів міліона дол. Комітет думає, що справжне політичне військо, яке багато коштує, а не має роботи. Комітет надіється, що на випадок потреби суд може зажадати помочи краєвої армії, колиб прийшло аж до чинного спротиву у виконанні вироку.

МАЄ 78 ЛІТ, УКЛАДАЄ ПЛЯН ПРАЦІ

Бельгійський поет, драматург та повістяр, Моріс Метерлінк, має 78 літ. Він недавно прибув до Злучених Держав, як воєнний втікач, а радше вигнанець. Останнього дня місяця серпня він святкував 78-літні народини. Коли його запитали, що він думає робити, він відповів, що хоче вчити людей, як щасливо прожити життя. І це буде його праця упродовж його найближчих літ.

Репортери найшли його в день народин при роботі. Писав на писальній машині. Побіч нього були дві клітки з пташками. Він дістав ці пташки від своїх поклонників, ніби на пригадку про його твір „Синя птиця".

ХТО ПОПИРАЄ БІЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

ЯПОНІЯ ХОЧЕ ДІСТАТИ ІНДО-КИТАЙ

ГОНҐ-КОНҐ. — Треба числитись з тим, що в дуже короткому часі Японія займе цілий французький Індо-Китай. Мало навіть прийти до порозуміння між Японією і французьким урядом в Віші щодо надання Японії в Індо-Китаю „певних військових привилеїв". Кажуть, що Японії іде найбільше про те, щоб негайно дістала контролю над пристанею Гайфонґ, щоб зробити з неї свою морську воєнну базу.

„ГАРНИЙ ДАРУНОК".

Пієр Кот, бувший французький міністер летництва, котрий утік з Франції по здачі її Німеччині, заявляє, що Петен і Веган віддали край у руки Гітлера.

МАЄ 74 ЛІТ ЖИТТЯ, ВИГРАВ ПЕРЕГОНИ

МАРБЛГЕД (Масс.). — Карло Френсис Адамс, секретар маринарки в адміністрації Гувера, має тепер 74 літ, а ще інтересується мореплавством. Серед прибережної бурі повітали до пристані рибацькі лодки та проґулькові яхти, а він не зважав на це й продовжував перегони лодкою. Глядачі оповідають, що його лодка скакала наче оріхова лушпинка з високих та стрімких филь у пропасть. Та старик не зважав на це й переміг.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ДИТИНА?

Коли дитина приходить на світ, пояснюють родичі молодшим дітям, що вони її купили. Нераз питаються старші діти, скільки дитина коштує. Родичі відповідають на здогад. Але в Шікаґу знайшлося подружжя, що докладно обрахувало кошти новонародженої дитини. Тепер уже батьки можуть сказати дійсну правду про ціну „купленої" дитини. Вона така:

Оплата лікареві	$54.00
Шпиталь (10 днів)	60.00
Таксівка до шпиталю й квіти	9.36
Бутельки і ґумові наверщники	2.37
Стерилізатор	.46
Тран („кад ливер ойл")	4.72
Протисептична олива	3.66
Ріжнородні лікарства	2.69
Мило, купелі й пральня	18.27
Убрання	3.86
Препароване молоко (107 коробок)	22.41
Пастеризоване молоко (189 кварт)	15.12
Помаранчі (20 тузинів)	4.86
Банани (5 тузинів)	1.69
Препаровані овочі й городина	17.61
Бішкопти й цвібак	2.40
Яринні кришки	1.26
Сируп (13 коробок)	1.64
Яйця	.75
Ліжечко з матерацом	24.52
Підкладка до ліжечка	.61
Фарби для ліжечка, діточе крісло	.99
Карти з подяками	.60
Кошти хрещення	3.12
Лялька	2.35
Інші забавки	1.15
Обезпечення (на $500.00)	9.60
Разом	$270.17

Ці цифри подав батько новонародженої дитини, Йосиф Дерер. Він працює в ледівні й заробляє трошка понад 30 дол. тижнево, отже є пересічно платним робітником. Ті видатки на дитину вважаються теж пересічними.

ТЕЛЮРІЙ ЧУТИ ЧАСНИКОМ, АЛЕ ГАРНО СВІТИТЬ

Телюрій давніше вживали тільки лікарі для таких пацієнтів, що то хоч і хворі й потребують спочинку, однак не годні всидіти дома. Коли випє з водою пацієнт піґулку з телюрієм, то від нього так сильно почне тхнути часником, що й нікому на очі не може показатися. Та недавно вчені випробували й переконалися, що з телюрія можна зробити корисніший ужиток. Коли напусти в шкляну рурку пари з телюрія й пусти крізь ту пару електричну струю, то телюрійний газ видає з себе прямо таке самісеньке світло, як соняшне. Значить, що при помочі телюрія можна буде й вночі мати таке світло, як соняшне.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По дво-тижневій недузі помер 24. серпня 1940. р., в 3. годині пополудні в Мілвокі Кавнти Шпиталі член Тов. ім. Івана Франка, від. 103. У. Н. Союзу в Мілвокі, Віс.,

ЯКІВ ДЛУҐАШ.

Покійний родився в селі Доброводи, повіт Збараж, Західня Україна. До У. Н. Союзу вступив 14. вересня 1910. року, до від. 335. Перейшов з переступним листом до від. 103. дня 22. жовтня. Прожив всього 55 років.

Похорон відбувся 27. серпня 1940. року з погребового заведення А. Брушкевича до української церкви на Скат стріт, звідки по відправленню Служби Божої і Панахиди, при участи членів Тов. ім. Івана Франка і рідні покійного, приятелів і знайомих, тлінні останки Покійного відпроваджено на Форест Гом Цвинтар в Мілвокі.

Покійний лишив в смутку сина Івана і дві доньки Ольгу і Мілдрет, брата Дениса і більше своєї фамілії тут в Америці в Дітройт, Міш., Клівленд Огайо.

Нехай земля прибрана буде Йому пером!

Теодор Барсук, секр.

Дня 22. серпня 1940. р. по короткій недузі померла в Шікаго, Ілл., довголітня члениця Бр. св. О. Николая, від. 106. У. Н. Союзу,

КАТЕРИНА ВАСИЛЬЦІВ.

Походила зо села Угерсько, повіт Стрий, Західня Україна. Роджена 14. травня 1893. року. Померла в 47. році життя.

Похорон відбувся в понеділок, 26. серпня, з похоронного заведення М. Канюк, у год. 9. рано до церкви св. О. Николая, відтак на вічний спочинок на український цвинтар св. О. Николая, Гіґінс Ровд і Десплейн Ривер.

Покійна вступила до Братства і до У. Н. Союзу 30. квітня 1923., була членицею 17 років. Покійна оставила в смутку мужа Михайла, сина Михайла, дочку Гелену. У похороні взяли участь члени і члениці Бр. від. 106., родина, кревні та знайомі. Смерть забрала щиру членицю Бр. св. О. Николая та щиру українську громадянку, що була всім добре знана у місті Шікаго й околиці, бо завсіди була щирою для українських справ.

Нехай чужа прибрала земля Злучених Держав Вашинґтона буде для Неї пером! В. І. П.!

Г. Дацьків, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. Звичайні збори Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в суботу, 7. вересня, в 7. годині ввечір, в Укр. Хаті. Кожний член і члениця обовязково мають явитися на тих зборах, бо є важні справи до полагодження; котрий член не явиться на збори і не дасть причини, з тими поступиться після статуту. Вже пора на збори приходити і інтересуватися тов. справами. Відділ 94-тий числить поважне число членів, але малий процент інтересується Товариством, а решта спить блаженним сном. — А. Патра, рек. секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 192., відбудуться в неділю, 8. вересня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути на ті збори. — О. Ангел, предс.; М. Суханчик, кас.; М. Політило, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 7. вересня, в годині 7. ввечір, на 435 Мейн Ст., Просимо всіх членів на ці збори. — П. Фединкевич, предс.; І. Бурнас, секр.; С. Вінярський, кас.; С. Сосовський, рек .секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 8. вересня, в 12. год. вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Просимо довгуючих членів, щоби старалися сплачувати свої довги, бо в противному разі будемо змушені подати їх до суспендації. Обовязком всіх члениць і членів є бути присутними на зборах, бути активними в справах нашого відділу й У. Н. Союзу та старатися приєднувати нових членів. — Ф. Васильовський, предс.; О. Дутчак, кас.; Т. Шпікула, секр.

ШЕНАНДОА, ПА. Мітинґ Бр. св. Володимира, від. 98., відбудеться 8. вересня, перша неділя по першім, бо в другу неділю по першім Братство влаштовує пікнік. — Н. Максимчук, предс.; Іван Чорній, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 8. вересня, в годині 12. вполудне, в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори і платити мітячні вкладки. Відділ багатий членами, а прийдуть місячні збори, то прийде 7 або 8 членів. Як відділ має побільшатися, коли член байдужні? Через те фінансовий секр.-кас., як прийдеться відсилати гроші за розмет, то він мусить по всіх членах ходити і збирати гроші. Проситься більше того не робити. — Іван Жук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 8. вересня, в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори, вирівняти свої вкладки і забрати книжки, як було ухвалено. Присутність кожного члена конечна. — Тимко Кальмук.

МОНЕСЕН, ПА. Місячні збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338., відбудуться в неділю, 8. вересня, в 2. годині пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори, а довгуючих проситься вирівняти довги. — М. Коваль, предс.; Н. Холуш, кас.; Н. Куц, секр.

ТАРЗАН, ч. 96. Поспіх зо сталею.

Говко кинувся на Кейда з блискучим ножем. Хлопець утік, бо він знав дикі норови свого брата.

Але Тарзан простягнув свою вільну руку й ухопив Говка за ногу.

Коли дикун упав, він кинув свій ніж. „Вхопи ніж!" — приказав Тарзан Кейдові.

Але Говко вирвався й відзискав силу. „Я вас обох убю!" — він закричав і кинувся на Тарзана.